

VOX DEI

Maud W. Hansen & Johan Mortensen

Tað verður sagt at í sublimum tónleiki ber til at hoyra rødd Guds !

Allir tónleika áhugaðir føroyingar frøddu seg yvir Stellu Polaris kappingina. Tað var veruliga hugaligt og stórt at siggja og hoyra allar hesu gávuríku ungu tonleikarar okkara sum vit uttan iva fara at hoyra meira frá tey næstu árin, vit ynskja teimum øllum »the best of luck« og eina stóra tøkk til teirra lærarar.

Undirritaðu sótu í nevndini hjá Tórshavnar Musikkskúla sum fekk hugskotið til nevndu kapping og EIK skal eiga stóra tøkk fyri at tey sóu potentiali í slíkari kapping og játtaðu at stuðla henni figgjarliga. Næsta Stella Polaris kappingin verður í 2017. Tað er okkara vón at støðið verður enn hægri og at virðislønirnar somuleiðis verða nógv størri og skulu td., kunnu figgja eitt scholarship á hægri lærustovnum uttanlanda.

Tað var, og er framvegis, vónin at Stella Polaris kann menna seg til at verða ein kapping á altjóða støði og sum fær tey alla bestu talentini at koma sær fram.

Tónleikurin fyllir nógv í okkara samfelagi, men synd er at siga at hann og mentan yvirhvørur fáa tær bestu sømdirnar, niðurpíndar umstøður, skerðar játtanir osfrs., og høvdu vit ikki so idealistiskar lærarar stóð illa til.

Í Tórshavn eru framvegis stórir bíðilistar til Tórshavnar Musikk-skúla. Guð viti um nýggjur musikskúli yvirhvørur verður bygdur ella hann verður kleimdur inn í Salt-sølubýggningin tá avtornar !

Tað gjørdist øskukalt við oljuni her á landi. Øll oljufeløgini sum høvdu licence á sinni bundu seg til at lata pening til »raising business competence«. Latnar vóru ikki minni enn 84 mio kr ! til at menna businesslívið við, latið varð til alt handa slag, einasta treyt var at ikki eitt oyra skuldi latast til mentan! Hvat hugsaðu avvarðandi myndugleikar? Hví hevur mentan so lítlan prioritet í Føroyum ?

Tað er valár í ár og skjótt fara vit at kvalast í vallyftum. Tað mugu vera einar 5.000 atkvøður í Tórshavn, sum hava samband við Tórshavnar Musikkskúla. Vit eru sera spent uppá hvør flokkur fer eftir hesum atkvøðum við einum realistiskum boði uppá eina veruliga, stórtøkna játtan til okkara fjølbroytta mentanarlív. Tað eru okkara listarfólk sum ríka Føroyar, latið tey fáa ein mentamálaráðharra, sum er teimum verdug/ur og sum torir at hugsa stórt og á altjóða støði.

Nú má loksins ruddast upp eftir Føroya dýrasta drong

Tað krevur politiskan rygg at rudda upp í langtíðar avleiðingunum eftir ábyrgdarleysa blokkniðurskurðin í 2002 – men tað letur seg gera við reformum og øktum inntøkum

Edmund Joensen

fólkatingsmaður fyri Sambandsflokkinn

Formaðurin í Tjóðveldinum roynir at billa fólki inn, at onnur enn hann sjálvur hava "spolað upp undirskot og skuld í landsbúskapinum, sum vit øll skulu gjalda".

Føroya dýrasti drongur hevur talað, men føroyingar vita betur:

- Í 2002 skar HH í óðum verkum 366 mió. kr. av ríkisveitingini, hvørt ár frameftir
- Ríkisveitingin var tá 980 mió. kr.
- Higartil hevur niðurskurðurin kostað Føroyum 4,8 milliardir kr. í beinleiðis inntøku
- Í 2002 fastfrysti HH prístalsviðgerðina av tryggastu inntøkuni
- Fastfrystingin hevur til í dag kostað Føroyum eina góða milliard krónur
- Íalt hava Føroyar soleiðis mist uml. 6 milliardir krónur av vælfærd til og við 2014

Hetta er ein stór rokning, sum Høgna Hoydal eigur saman við Fólka-flokkinum. Saman førdu teir knívin í 2002. Tey, sum hava mest brúk fyri vælfærdini, gjalda rokningina.

Seks milliardir krónur – pluss

meira enn 200 milliúnir krónur árliga í mistari prístalsviðgerð – eitt stórt krónutal.

Upphæddin svarar til:

- fólkapensjón til allar núverandi fólkapensjónistar í 12 ár
- ella bygging av 50 Boðanesheimum
- ella hálvan áttanda Sandoyar-tunnil
- ella fimm Skálafjarðartunlar

Í grundini er upphæddin, ið tey hava søplað burtur, ørandi stór.

Dugdu ikki at fylla holið

Fullveldisgarparnir, sum í síni stórheitstíð í ár 2000 vildu loysa fyri danskar pengar, dugdu tíverri ikki at fylla holið eftir ríkisveitingina. Teir táttuðu heldur ikki lívreimina. Ímóti allari sunnari fornuft hendi tað øvugta.

Hygg at diagramminum ovast í hesi grein. Tað vísir úrslit landskassans 1997-2014. Diagrammið er úr frágreiðingini til játtanarkarmar í 2015.

Tað vísir, at longu tvey ár eftir blokkniðurskurðin fóru inntøkurnar niður um útreiðslurnar. Hall komu á almenna budgettið, og gapið millum inntøkur og útreiðslur hevur verið stórt líka síðani.

Við teimum avleiddu hallunum á

løgtingsfiggjarlógini er skuldin økt ár undan ári, og í 2014 er bruttoskuldin komin upp á 6 milliardir krónur. Tá eru milliardastóru pensjónsgjöldini til tænaðstøðumenn ikki íroknað.

Í grundini taka Føroyar rakstrarlán – tey nevna tað eisini nýtslulán ella forbrúkslán – fyri tað, sum plagdi at vera ein trygg inntøka í ríkisveitingini. Føroyar nærkast aftur búskaparligu tromini.

Hetta er orsøkin til, at sambandsfólk og onnur skilafólk aftur og aftur vísa føroyingum á dáragerðina í 2002, sum hevur álvarslig langtíðarárin á almenna budgettið og harvið á verandi og framtíðar vælfærd í Føroyum.

Nýskipanir og øktar inntøkur bráneyðugar

Hvussu bjarga vit føroyska búskapinum undan avleiðingunum frá 2002? Hvussu bjálva vit landið til framtíðina?

Uppskriftin finst, og hon krevur politiskan rygg at fremja.

Fram um alt má og skal fiskivinnan nýskipast. Yvirskipaða og realistiska málið er ein góð tvífolding av útflutningsvirðinum, sum í dag er 6 milliardir krónur. Tað gerst við at nýskipa atgongdina til europeiska marknaðin við sonevnda Álandsmodellinum. Harumframt skal ein

fræls fiskivinna í størri mun enn í dag vera við til at figgja vælfærdina.

Føroyar mugu eisini ígjøgnum reformar á ymsum økjum. Kommunurnar mugu verða færri og størri, og almenni sektorurin – herundir heilsuverk, almannaverk, skúlaverk og miðfyrising - má einfaldgerast og fyrireikast til framtíðar avbjóðingar og krøv.

Í triðja lagi skal ríkisveitingin dagførast, so hon kemur upp á dagsvirði.

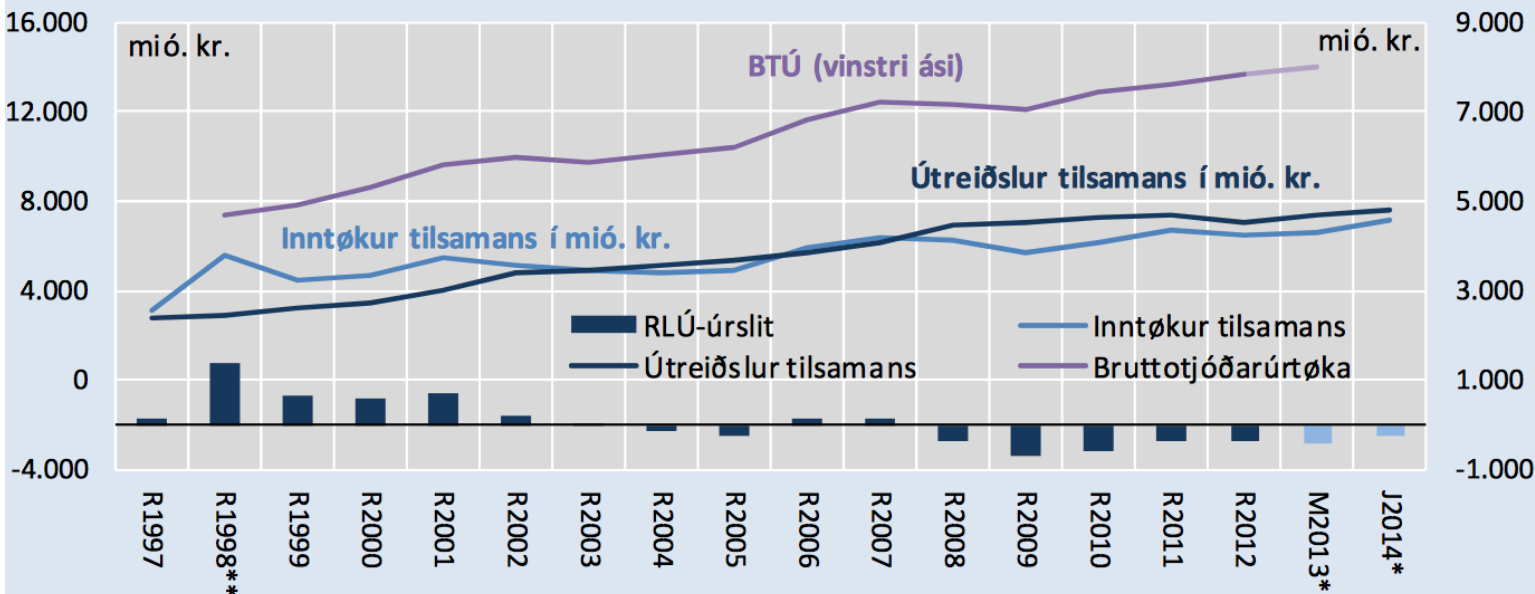
Tá gerast Føroyar førar fyri at gjalda sína skuld, so okkara samfelag ikki endar í rentufelluni, tá ið altjóða renturnar fara at hækka.

Uppruddingin eftir Høgna Hoydal og Fólka flokkinn, sum seinnu árin eisini hevur eksperimenterað við føroyska búskapinum, verður stór. Men hon er neyðug, um Føroyar skulu koma víðari fram á leið.

P.S. Alt reyðið hjá H. Hoydal um, at fullveldisrørslan hevur staðið fyri øllum framburði í okkara landi, er sjálvrís og mytumakari. Tað allar mesta av tí, sum hann vil eiga heiðurin av, er farið fram í tóttum samstarvið í ríkinum, ikki minst tá ið tað kemur til figging.

Mynd 11

Úrslit landskassans, mió. kr., 1997 til 2014

Viðm.: Tølini fram til 2012 eru roknskapartøl.

* Tølini fyri 2013 eru fyribils mett tø, og tølini fyri 2014 eru játtanartøl.

** Úrslitið fyri 1998 er ávirkað av eftirgeving av donskum ríkislánum til Føroyar á 900 mió. kr.

Kelda: Gjaldstovan og Hagstovan. Sett upp: Fíggjarmálaráðið.